

TIEDOTE

SUHDANNE 2015/2:

SUOMEN BKT LISÄÄNTYY HIEMAN TÄNÄ VUONNA – ENSI VUODELLE LUVASSA HIUKKASEN NOPEAMPAA KASVUA

- *Suomen kokonaistuotanto kasvaa 0.2 prosentilla vuonna 2015 ja 1 prosentilla vuonna 2016*
- *Vienti- ja investointivetoisen kasvun toteutuminen edellyttää kilpailukyvyyn kohentamista ja vientimarkkinoiden elpymistä odotetusti*
- *Yhdysvaltojen talous kasvaa yhä ripeästi, euroalueen varovainen elpyminen jatkuu, Kiinan kasvu hidastuu*
- *Suomen viennin määrä vähenee prosentin vuonna 2015, vuodelle 2016 odotetaan noin 2.5 prosentin kasvua*
- *Ostovoima lisääntyy hitaasti, joten yksityinen kulutus kasvaa vain 0.7 prosenttia vuonna 2015 ja 0.4 prosenttia vuonna 2016*
- *Heikon kysynnän vuoksi investoinnit supistuvat yhä pari prosenttia vuonna 2015, mutta kääntyvät vuonna 2016 vajaan 3 prosentin kasvuun, kun kysyntä elpyy*
- *Työttömyysaste kohoaa 9.6 prosenttiin vuonna 2015, vuonna 2016 se laskee vain 9.5 prosenttiin*
- *Suomen kuluttajahinnat alenevat 0.1 prosenttia tänä vuonna öljyn hinnan laskun myötä, ensi vuonna inflaatio kohoaa 0.7 prosenttiin*
- *Julkisen talouden tasapainottuminen on hidasta sopeutustoimista huolimatta*

Suomen kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna 0.2 prosenttia eli hieman vähemmän kuin maaliskuussa ennustettiin. Vienti ja investoinnit ovat kehittyneet jonkin verran ennakoitua heikommin. Vuoden jälkipuoliskolla viennin arvioidaan vähän virkistävän, kun euroalueen elpyminen jatkuu ja öljynjalostus normalisoituu huoltoseisokin päättymisen jälkeen. Työllisyyden heikkeneminen jarruttaa loppuvuonna yksityisen kulutuksen kasvua.

Vuonna 2016 BKT kasvaa yhden prosentin. Tätä ennustetta on tarkistettu alaspäin hallituksen sopeutustoimien vuoksi. Vienti ja investoinnit vetävät talouden kasvuun. Yksityisen kulutuksen kasvu jää vähäiseksi reaaliansioiden vaatimattoman nousun ja korkean työttömyyden vuoksi. Vuoden 2017 BKT:n kasvuksi ennustamme 1.3 prosenttia. Kasvu nojaa edelleen vientiin ja investointeihin. Sen toteutuminen edellyttää maltillisten palkkasopimusten jatkumista ja kilpailukyvyyn kohentamista sekä vientimarkkinoiden elpymistä odotetulla tavalla.

YHDYSVALLAT ON MAAILMANTALouden VETURI, KIINAN KASVU HIDASTUU

Maaillan kokonaistuotannon kasvu hidastuu vuonna 2015 hieman 3.2 prosenttiin. Vuonna 2016 kasvu nopeutuu 3.6 prosenttiin. Yhdysvallat on molempina vuosina maailmantalouden kasvun veturi. Euroopassa Saksan kysynnän voimistuminen tukee elpymistä. Ns. nousevien talouksien kasvu jarruttaa Kiinan kasvun hidastuminen ja ulkomaisien pääomavirtojen heikentyminen Yhdysvaltojen rahapolitiikan odotetun kiristymisen vuoksi.

Yhdysvaltojen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 2.6 prosenttia vuonna 2015 ja 2.7 prosenttia vuonna 2016. Ennustetta on korjattu hieman alaspäin viimekeväisestä. Kasvu pohjautuu kotimaiseen kysyntään, joka on kuitenkin ollut jonkin verran odotettua vaimeampaa.

Koko EU-alueen BKT nousee 1.6 prosenttia tänä vuonna ja 1.8 prosenttia vuonna 2016. Öljyn hinnan voimakas lasku elvyttää energiaa paljon käytäviä ja sitä tuovia talouksia.

Euroalueen BKT:n ennustetaan kasvavan 1.5 prosenttia vuonna 2015. Kasvu nopeutuu 1.8 prosenttiin vuonna 2016 ja edelleen 1.9 prosenttiin vuonna 2017. Elpyminen on vasta alussa ja sen jatkuminen riippuu keskeisesti yritysten ja kotitalouksien luottamuksen kehityksestä. Öljyn hinnan laskun ohella eurotalouksien kasvua tukee heikentynyt euron kurssi, joka vahvistaa niiden vientiä.

Euron kurssi on heikentynyt EKP:n kevyen rahapolitiikan seurauksena. Korkopolitiikan ohella keskuspankki on toteuttanut ns. epätavanomaisia rahapoliittisia toimia, mm. ostanut jälkimarkkinoilta valtioiden arvopapereita. Ostot jatkuvat ainakin syyskuuhun 2016 asti, ja sen jälkeenkin, kunnes inflaatio on pysyvästi kohonnut kohti keskuspankin inflaatio-tavoitetta, hieman alle 2 prosenttia.

Venäjällä kokonaistuotanto supistuu 4 prosenttia vuonna 2015 ja vielä pari prosenttia vuonna 2016. Kotimainen kysyntä vähenee huomattavasti BKT:ta jyrkemmin. Heikko kasvu aiheutuu matalasta energian hinnasta, Ukrainan kriisin vuoksi asetetuista pakotteista ja talouden uudistusvauhdin hitaudesta.

Kiinan BKT lisääntyy lähivuosina 6-7 prosenttia, mikä on aiempaa selvästi vähemmän. Rahoitusmarkkinoiden epävarmuus, pyrkimys voimakkaasti kasvaneen velkaantumisen hillintään ja edellisen elvytyksen jäljiltä syntynyt talouden suuri ylikapasiteetti jarruttavat tuotannon kasvua.

ÖLJYN HINNAN LASKU ELVYTTÄÄ LÄNSIVIEN TIÄ, VENÄJÄN-VIENTI VÄHENE

Suomen tavaraviennin määrä vähenee vuonna 2015 puolitoista prosenttia. Palvelujen vienti kas-

vaa puoli prosenttia. Koko vienti supistuu prosentin. Elintarviketeollisuuden vienti vähenee Venäjänviennin vaikeuksien ja tuontirajoitusten vuoksi. Kemianteollisuuden vienti on normaalia pienempi öljynjalostamon pitkän seisokin vuoksi. Selvimmässä kasvussa on moottoriajoneuvojen vienti. Myös koneiden ja laitteiden viennin odotetaan loppuvuonna elpyvän investointikysynnän vahvistamana. Vienti Venäjälle vähenee arvoltaan 25–30 prosenttia. Länsiviennin kasvun arvioidaan vahvistuvan öljyn hinnan laskun ja euron heikkenemisen avustamana.

Vuonna 2016 koko viennin määrän ennustetaan kasvavan 2.7 prosenttia. Kasvuprosenttia nostaa kemianteollisuuden viennin matala vertailutaso kuluvaan vuonna. Vienti länsimaihin vahvistuu markkinoiden kasvun myötä. Vienti Venäjälle vähenee vielä, mutta selvästi vähemmän kuin vuonna 2015. Vuonna 2017 viennin määrä lisääntyy 3 prosenttia.

YRITYSTEN INVESTOINNIT LÄHTEVÄT KASVUUN MATALALTA TASOLTA

Yritykset ovat jarrutelleet investointejaan, kun sekä viennin että yksityisen kulutuksen näkymät ovat olleet epävarmat. EK:n investointitiedustelu viittaa kuitenkin siihen, että yritysten investointihalut olisivat nyt lisääntymässä. Investointien ennustetaan silti supistuvan kuluvaan vuonna pari prosenttia. Ensi vuonna ne kasvavat vajaat 3 prosenttia. Kone- ja laiteinvestoinnit vähenevät kuluvaan vuonna hieman. Ensi vuonna ne lisääntyvät noin 3 prosenttia, kun kapasiteetista alkaa olla pulaa. Asuinrakennusinvestoinnit supistuvat vuonna 2015 pari prosenttia, mutta ne kääntyvät puolentoista prosentin nousuun vuonna 2016.

Vuonna 2017 kokonaisinvestoinnit lisääntyvät 3 prosenttia. Yritykset tarvitsevat lisää tuotantokapasiteettia ja tuotannolliset investoinnit kasvavat 4 prosenttia. Asuinrakentamisen kasvu jatkuu maltillisena. Asuntojen tarve säilyy suurena kasvukyksissä, mutta kotitalouksien heikko ostovoima ja yhä korkea työttömyys jarruttavat kasvua.

TYÖTTÖMYYS LISÄÄNTYY ENNAKOITUA ENEMMÄN

Työttömyysaste kohoaa vuonna 2015 prosenttiyksiköllä 9.6 prosenttiin kuluvan vuoden heikon talouuskasvun ja viime vuodelta tulevien viipeellisten vaikutusten vuoksi. Vuonna 2016 työttömyysaste alenee vain hieman 9.5 prosenttiin. Vuonna 2017 työttömyysaste on yhä 9.5 prosenttia ja työllisyysaste 68.6 prosenttia.

Työttömyys lisääntyi useita vuosia suhteellisen maltillisesti BKT:n jyrkkään alenemiseen verrattuna. Tämä johtui toisaalta siitä, että tuotanto supistui

ennen muuta korkean tuottavuuden vientitoimialoilla ja toisaalta siitä, että työikäisen väestön määrä väheni ikääntymisen vuoksi. Viime aikoina on kuitenkin myös kotimainen kysyntä heikentynyt, ja mm. kauppa on vähentänyt työvoimaa. Lisäksi työvoiman tarjonta on kasvanut tuntuvasti, kun työvoiman ulkopuolella olleita on siirtynyt työmarkkinoille. Nämä tekijät ovat kasvattaneet työttömyysastetta kuluvana vuonna.

OSTOVOIMAN KASVU HIDASTUU JA JARRUTTAA KULUTUSTA

Matala inflaatio kasvattaa kuluvana vuonna reaaliansioiden, mutta työllisyyden heikkeneminen vaikuttaa toisaalta negatiivisesti ostovoimaan. Yksityisen kulutuksen ennustetaan lisääntyvän 0.7 prosenttia. Vuonna 2016 yksityinen kulutus kasvaa 0.4 prosenttia eli suunnilleen saman verran kuin kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitytö. Myös vuonna 2017 yksityinen kulutus kasvaa 0.4 prosenttia. Kotitalouksien reaaliostovoima kasvaa vain 0.1 prosenttia reaaliansioiden aletessa ja työllisyyden kohentuessa vain hieman. Julkisen sektorin sopeutustoimet, maltilliset palkkatarkistukset, heikko työllisyyskehitys ja jonkin verran nopeutuva inflaatio jarruttavat yksityisen kulutuksen kasvua lähivuosina.

INFLAATIO NOPEUTUU HIEMAN, KUN ÖLJYN HINNAN LASKUN VAIKUTUS VAIMENEE

Kuluttajahinnat laskivat vuoden ensimmäisellä puoliskolla hieman edellisvuotisesta, ja koko vuoden 2015 inflaatioksi ennustetaan -0.1 prosenttia. Kansainvälinen inflaatio on heikentynyt öljyn hinnan jyrkän alenemisen myötä. Vuonna 2016 kuluttajahintojen arvioidaan kohoavan 0.7 prosenttia. Hintoja nostaa öljyn hinnan ennakoitu maltillinen nousu ja maailmantalouden kasvun vahvistuminen, joka voimistaa kansainvälistä inflaatiota. Vuonna 2017 kuluttajahintojen ennustetaan nousevan 1.4 prosenttia.

JULKISTA TALOUTTA SOPEUTETTAVA SEURAAVAALLAKIN VAALIKAUDELLA

Vuonna 2015 julkisen sektorin alijäämä supistuu 3.0 prosenttiin BKT:sta ja vuonna 2016 hallituksen päättämien sopeutustoimien ansiosta edelleen 2.5 prosenttiin. ETLAn ennusteen pohjalta EU:n komission menetelmällä laskettu julkisen sektorin rakenteellinen alijäämä on 1.2 prosenttia BKT:sta vuonna 2015 ja 1.1 prosenttia vuonna 2016. Arvioimme alenevan trendin täyttävän vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimukset.

Julkisen bruttovelka kohoaa kuluvana vuonna 62 prosenttiin ja ensi vuonna runsaaseen 64 prosenttiin. Suomi ei kuitenkaan joudu lähivuosina EU:n sanktioiden piiriin 60 prosentin rajan ylittymisen vuoksi. Lieventävänä seikkana otetaan huomioon euroalueen kriisimaille annettu tuki, jonka suuruuden komissio arvioi olevan 2.9 prosenttia BKT:sta vuonna 2015. Lisäksi otetaan huomioon suhdannetilanne.

Koko julkisen sektorin alijäämä on ennusteen mukaan uusista sopeutustoimista huolimatta 1.6 prosenttia BKT:stä vielä vuonna 2019. Julkisen bruttovelan BKT-osuus on silloin kohonnut 68 prosenttiin. Kun Suomen suhdannetilanne aikaa myöten koheenee ja suhdannekorjaus poistuu, tämä velkataso rikkoo selvästi velkakriteeriä. Kriittinen kysymys on se, mihin suuntaan velan arvioidaan kehittyvän tämän jälkeen.

Noudattaakseen vakaus- ja kasvusopimusta ja välttääkseen velan hallitsemattoman kasvun Suomi joutuu sopeuttamaan julkista taloutta seuraavallakin, vuonna 2019 alkavalla vaalikaudella. Julkisen velan EMU-kriteerin mukainen velkataso saavutetaan parhaimmillaankin vasta sen aikana. Tämä edellyttää meno- ja tulosopeutuksen ohella rakenteellisten uudistusten toteuttamista sekä laadullisen ja kustannuskilpailukyyn vahvistamista.

LISÄTIETOJA:

Tutkimusjohtaja Markku Kotilainen,
puh. (09) 609 90206 tai 050 351 1192,
markku.kotilainen@etla.fi

Suomen huoltotase

	Arvo €Mrd.	Määrän muutos, %						
		Edellisestä vuodesta					Keskimäärin	
		2014 ^{*2)}	2014*	2015 ^E	2016 ^E	2017 ^E	10 - 14	15 - 19 ^E
Bruttokansantuote markkinahintaan	186,3	-0,4	0,2	1,0	1,3	0,5	1,0	
Tuonti	75,5	0,0	-1,6	2,5	1,9	2,8	1,8	
- tavarat	53,5	1,4	-2,1	3,6	2,3	3,6	2,1	
- palvelut	22,0	-3,3	-0,5	0,0	0,8	1,2	1,2	
Kokonaistarjonta	261,8	-0,3	-0,3	1,5	1,5	1,1	1,3	
Vienti	75,0	-0,7	-1,0	2,7	2,9	1,9	2,5	
- tavarat	55,5	1,6	-1,6	3,6	3,4	3,0	2,8	
- palvelut	19,5	-6,8	0,5	0,3	1,3	-0,8	1,6	
Investoinnit	38,2	-3,3	-1,8	2,8	3,1	-1,2	2,0	
- yksityiset	30,5	-3,9	-1,3	2,9	3,2	-1,7	2,1	
- julkiset	7,6	-0,9	-3,7	2,4	2,6	1,3	1,2	
Kulut	148,2	0,3	0,5	0,2	0,2	0,9	0,3	
- yksityinen	103,0	0,5	0,7	0,4	0,4	1,3	0,5	
- julkinen	45,2	-0,2	0,0	-0,2	-0,1	0,2	-0,1	
Varastojen muutos¹⁾	1,3	0,5	-0,5	0,2	0,1	0,0	0,0	
Kokonaiskysyntä	262,7	-0,2	-0,6	1,5	1,5	1,3	1,2	
Kotimainen kysyntä	187,7	0,0	-0,5	0,9	0,9	1,0	0,6	
Julkinen kysyntä	52,8	-0,3	-0,5	0,2	0,3	0,3	0,1	

¹⁾ Kontribuutio bkt:n kasvuun, %-yksikköä, sisältää tilastollisen eron

²⁾ Vuoden 2010 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA

Eräitä keskeisiä ennusteita

	2012	2013 [*]	2014 [*]	2015 ^E	2016 ^E	2017 ^E
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	2,8	1,5	1,0	-0,1	0,7	1,4
Ansiotason muutos, %	3,2	2,1	1,7	1,1	1,1	1,2
Työttömyysaste, %	7,7	8,2	8,7	9,6	9,5	9,4
Vaihtotaseen ylijäämä, % suhteessa BKT:hen	-1,9	-1,8	-2,2	-1,0	-0,5	0,1
Teollisuustuotannon (tuotos) muutos, %	-2,8	-3,3	-1,2	-1,4	1,5	1,9
Suomen EMU-ylijäämä, % BKT:sta	-2,1	-2,5	-3,3	-3,0	-2,6	-2,3
Suomen EMU-velka, % BKT:sta	52,9	55,6	59,3	62,1	64,4	66,0
Euribor 3 kk, %	0,56	0,22	0,21	-0,01	0,0	0,4
EU27-maiden BKT:n muutos, %	-0,5	0,2	1,4	1,6	1,8	1,9
EMU-maat	-0,8	-0,3	0,9	1,5	1,8	1,9
EU27-maiden kuluttajahintojen muutos, %	2,6	1,5	0,6	0,2	1,3	1,8
EMU-maat¹⁾	2,5	1,3	0,4	0,2	1,3	1,7

¹⁾ Yhdenmukaistettu indeksi.

Lähde: Tilastokeskus.